RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880. Andra Kammaren. N:o 4.

Måndagen den 26 Januari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 19 i denna månad.

§ 2.

Herr *Anders August Andersson*, hvilken med anledning af inträffadt sjukdomsfall inom sin familj i sammanträdet den 23 dennes erhållit ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar, anmäldes redan denna dag hafva återintagit sin plats bland Kammarens ledamöter.

§ 3.

Remiss af Kongl. propositioner.

Föredrogos och hänvisades till Lag-Utskottet nedannämnda på Kammarens bord hvilande Kongl. propositioner, nemligen:

1:o med förslag till vexellag samt till förordning om nya vexellagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall; och

2:o med förslag till förordning om jordegares rätt öfver vattnet å hans grund, med flera dermed sammanhängande förordningar.

Efter föredragning dernäst af Kongl. Maj:ts proposition angående lagen om allmänna värnpligten anförde

Hans Excellens Herr Statsministern Friherre De Geer: Herr Talman! Mine Herrar! Då jag för min del fäster en synnerlig vigt vid framgången af den nu föreliggande Kongl. propositionen, men jag är alldeles oviss, huruvida denna Kammares majoritet delar mina åsigter i detta ämne, så anhåller jag att redan nu, då den Kongl. propositionen för första gången förekommer på föredragningslistan, få lägga Kammarens ledamöter några ord på hjertat.

Det nu föreliggande förslaget innefattar icke någon ökad tunga af värnpligten i fredstid, om man icke dertill räknar skyldigheten för

Remiss af Kongl. propositioner. (Forts.)

de värnpligtige att under värnpligtsåren anmäla flyttningar och derigenom sätta befälet i tillfälle att beräkna de personliga tillgångarne. Såsom lag betraktadt, innebär förslaget tvärtom en betydlig minskning af värnpligten. Nu gällande beväringslag innehåller nemligen ingen annan begränsning i afseende på öfningen i fredstid, än att Konungen icke eger till dessa öfningar sammandraga flera än de två första åldersklasserna; men om Konungen eger dertill tillgängliga penningar, hvilka utan någon lagförändring kunna erhållas, t. ex. genom en gemensam votering af Riksdagen, genom uppkomna besparingar eller på annat sätt, så är det Konungen obetaget att hålla dessa två åldersklasser till vapenöfning under två hela år eller under så stor del deraf, som Han behagar. Genom det nu framlagda förslaget deremot bestämmes öfningstiden, såsom den nu är, till trettio dagar inalles, och någon utsträckning af denna tid kan icke ske utan genom en lag, som af Konungen och Riksdagens båda Kamrar blifvit godkänd.

Det är endast under krigstid, som vapenöfningarne enligt förslaget skulle utsträckas så långt, som Riksdagens begge Kamrar under föregående öfverläggningar funnit behöfligt; och det lärer väl icke vara någon tvekan derom, att icke, om vi blifva öfverfallna med krig, båda statsmakterna skola blifva ense om att anlita alla de försvarstillgångar, som finnas. Men har man icke på förhand någon reda och ordning på de personliga tillgångarne, så lärer det väl blifva för sent att i tid få dem uppstälda mot en påträngande fiende, och måste vi helt och hållet uppgifva att försvara oss, så lära vi väl blifva underkastade ett värre tryck än af indelningsverk och grundskatter.

Vid sådant förhållande kan jag icke inse, att hvad som Kongl. Maj:t nu föreslagit, kan eller bör sättas i ovilkorligt sammanhang med frågan om indelningsverk och grundskatter, ett sammanhang, som jag vet att denna Kammares majoritet strängt håller på och i fråga hvarom äfven jag har visat mig benägen att, under förutsättning af en omfattande organisation af försvaret, så mycket som möjligt gå Kammarens önskningar till mötes. Jag tror icke heller, att Kammaren behöfver befara, att den genom antagandet af detta nu föreliggande förslag skulle försvaga sympatierna för en framtida reglering af grundskatter och indelningsverk. Jag tror tvärtom att motsatsen kommer att inträffa.

Kammaren torde erinra sig, att både Regeringen och Första Kammaren vid 1877 års riksdag erbjödo en eftergift i afseende på indelningsverket af omkring en million årligen och en förminskning af grundskatterna till inemot en half million årligen, emot en utsträckning af värnpligten och en jemnare fördelning af bevillningen. Kammaren bör deri se ett bevis på, att de öfriga faktorerna i statsmakten icke äro obenägna mot en billig uppgörelse.

Sedan nu emellertid otillräckligheten af våra närvarande försvarskrafter blifvit så många gånger och så enhälligt erkänd, och särskildt denna Kammare vid 1878 års riksdag förklarat sig beredd att göra mycket stora uppoffringar för att afhjelpa denna brist, men någon enighet om den definitiva arméorganisationen hittills icke stått att vinna, så synes det mig vara i hög grad önskvärdt att finna en ut-

väg, hvarigenom åtminstone någon ökning af vår försvarsstyrka skulle kunna vinnas och det snart sagdt utan någon uppoffring.

Remiss af Kongl. propositioner. (Forts.)

Den vinst, som detta förslag erbjuder, är i sanning icke ringa. Utom fördelen att hafva en talrik, visserligen oöfvad, men likväl inmönstrad och följaktligen påräknelig personal inom alla de utsträckta beväringsåren, så skulle, om denna lag antages, hela den värfvade armén kunna tjena till en frivillig stamtrupp, i likhet med hvad man tänkte sig i 1878 års förslag, sålunda att ungt manskap antoges på kort kapitulationstid och sedermera, efter att hafva blifvit fullt utbildadt till krigstjenst, finge återgå till andra sysselsättningar. Dessa skulle, för händelse af krig, qvarstå vid det vapen, vid hvilket de fått sin utbildning, och på detta sätt skulle, i all synnerhet för specialvapnen, en ovärderlig förstärkning vara vunnen.

Försmås nu emellertid äfven denna utväg och förkastas detta af Kongl. Maj:t nu framlagda förslag, så måste jag bekänna, att det är slut med min uppfinningsförmåga i afseende på hvad som i rikets vigtigaste angelägenhet under nuvarande förhållanden är att företaga. Och att alldeles nedlägga hela saken och låta den hvila till en obestämd framtid, anser jag, efter allt hvad som deri passerat, vara hvarken Regeringen eller Riksdagen värdigt. Jag anser det icke heller vara förenligt med den omsorg, som de äro skyldiga att egna åt rikets trygghet och sjelfständighet.

Herr Nils Petersson i Runtorp: Med den största högaktning för Herr Statsministerns yttrande har jag likväl icke kunnat finna, att det nu framlagda lagförslaget är så alldeles oskyldigt, som han velat låta påskina. Jag hade visst icke tänkt att begära ordet och vet mycket väl, att det Utskott, hvartill den Kongl. propositionen kommer att remitteras, tager mycket litet reda på hvad som vid remissen deraf yttras, men jag anser saken vara af så genomgripande vigt för samhället, att jag anser mig böra redan nu yttra några ord om densamma.

Jag fästade mig vid de ord, som Herr Talmannen yttrade, då han tog mot propositionen, "att Kammaren skulle åt densamma egna grundlagsenlig behandling". Dermed vill jag icke säga, att Kammaren skulle vägra remiss å propositionen, utan blott att propositionen icke är öfverensstämmande med grundlagen, ty om vi läsa 80 § Regeringsformen, så står det der, att kontrakterna skulle vara orubbade angående indelningsverket och kontrakterna innehålla befrielse ifrån utskrifning så länge rust- och rotehållare fullgöra sina skyldigheter med rustningen och således icke äro ändrade eller upphäfda från rotehållarnes eller indelningsverkets sida.

Vidare har det hos mig väckt en viss förvåning, att förslaget framkommit så naket och att icke, såsom då förut dylika förslag blifvit framlagda, i sammanhang dermed framställning gjorts om förändring äfven i andra afseenden. Sålunda har Regeringen icke ifrågasatt någon förändring af hvarken 12 eller 13 §§ Regeringsformen lika litet som af våra krigslagar, ehuru en omarbetning af dessa alltid uppstälts såsom ett oeftergifligt vilkor för en utsträckning af

Remiss af Kongl. propositioner. (Forts.)

den allmänna värnpligten. Detta är en omständighet så vigtig, att den bör förmå Kammaren att mera än en gång betänka sig, innan den antager förslaget. Nu kan man visserligen invända, att det icke är fråga om någon förändring af de lagar, som nu finnas. Men det är dock att märka att, enligt förslaget, värnpligtstiden komme att utsträckas från 25:te till 40:de året, — det torde nog önskas af åtskilliga att få tillämpa krigslagarna så vidsträckt på svenska folket, men jag hoppas, att den Kongl. propositionen får ett välförtjent afslag.

Herr Hedlund: Då det är mig mycket angeläget, att Hans Excellens Statsministern icke må af den nästföregående talarens yttrande hemta det intryck, att denna Kammares möjliga afslag å den Kongl. propositionen skulle vare sig innebära någon likgiltighet för fosterlandets försvar eller vara föranledt af någon annan politisk mening, så ber jag att få på Andra Kammarens och särskildt på Hans Excellens' hjerta lägga några omständigheter, hvilka torde åtminstone utgöra tillräckliga skäl för betänkligheter mot att antaga ett förslag, sådant som det nu framlagda.

Den första omständighet, som härvid möter, är frågan: skall detta förslag, om det upphöjes till lag, uppfylla det ändamål, som med detsamma är afsedt och som ligger Hans Excellens Statsministern liksom hvarje fosterlandsvän så varmt om hjertat, nemligen att åstadkomma någon som helst förstärkning af landets försvar? Det synes vara af största vigt att få denna fråga klart och tydligt utredd, och för min del får jag säga, att jag icke tror, att, såsom förhållandena nu äro, med den föreslagna utsträckningen af värnpligtsåldern någon väsentlig förmån komme att vinnas. Ty för att en obligatorisk krigstjenst för de värnpligtige skall ega någon betydelse, fordras såsom ett oeftergifligt vilkor, att det skall finnas någon viss organisation, i hvilken de värnpligtige kunna upptagas och fungera; men något förslag om en sådan organisation har icke från Regeringens sida blifvit framlagdt, och icke heller har på administrativ väg något i den vägen blifvit vidtaget. Ja, Regeringen har icke en gång, såsom jag vid ett föregående tillfälle anmärkt, begagnat sig af det tillfälle dertill, som erbjöd sig vid upprättandet af förslag till den nya staten för Vermlands fältjägarecorps. Det hade då varit lämpligt tillfälle att göra ett försök med beväringens ordnande i förening med trupperna och att pröfva huru detsamma skulle utfalla, hvarigenom kunnat hemtas någon erfarenhet för framtiden. Såsom förhållandet nu är, måste det inträffa, att, då uppbåd skett till beväringsskyldige att infinna sig vid sina regementen, de icke hafva klart för sig hvar de skola intaga sin plats; och fråga de: hvar är min plats, hvar mitt kompani, hvar min bataljon, kan ingen gifva dem anvisning derom. Man tänke sig en 300 à 400 tusen man — ty till denna styrka lär väl beväringen kunna beräknas, om icke mindre än 20 åldersklasser komma att utskrifvas — strömma till regementena, utan att det på förhand vore bestämdt, hvar de skulle söka sina platser eller sitt befäl! Jag fruktar, att vi då finge upplefva samma skådespel, som uppfördes under landtvärnets dagar, då menniskor hoptals gingo förlorade endast af brist på orga-

nisation. Hade åtminstone på administrativ väg något vidtagits i nu antydda hänseende, hade på sådant sätt blifvit för de värnpligtige efter slutad exercis bestämdt: detta är ditt nummer, detta ditt kompani, denna din kader, så hade saken gestaltat sig helt annorlunda, men såsom förhållandet nu är, må man med skäl hysa betänkligheter emot förslagets antagande. Nu kan det visserligen sägas, att dylika åtgärder kunna ske efteråt. Ja, väl. Men den frågan qvarstår dock alltid, hvarför det icke egt rum förut; och man kunde då lätteligen råka ut för det kasus, som i fråga om all lagstiftning är så förkastligt, nemligen att lagstifta endast på teoretiska grunder och utan att den konkreta nödvändigheten visat sig. För min del tror jag, att erfarenheten i alla lagstiftande församlingar visat, att man icke bör reformera sin samhällsordning utan på grund af inträffade konkreta kraf; och jag vill särskildt erinra mig, att Hans Excellens Statsministern vid mer än ett tillfälle lagt Kammarens ledamöter på hjertat den lärdomen, att teoretikerna icke böra tillåtas stifta lagar, för hvilka folkmedvetandet ännu icke är moget eller som icke påkallas af för handen varande förhållanden. Hade, som sagdt, den Kongl. propositionen inneburit ett försök till en fast organisation i det syfte, jag här antydt, hade Regeringen sagt: vi kunna icke komma någon vart med den nuvarande organisationen, vi hafva visserligen på papperet åtskilliga tusental beväringsskyldige, men så länge vi icke veta hvar de uppehålla sig, om de vistas till exempel i Vermland eller i Norge, kunna vi icke påräkna dem; och derföre vilja vi nu, att de värnpligtige skola åläggas förbindelse att anmäla när och hvarthän de flytta; om, säger jag, Regeringen begärt detta, är jag öfvertygad, att Riksdagen utan tvekan skulle dertill lemnat sitt bifall. Men det nu föreliggande förslaget innebär derutöfver en ganska väsentlig utsträckning i den nu gällande värnpligten. Då jag redan för ett och ett halft årtionde tillbaka väckt förslag i enahanda syftning, så skulle man törhända föreställa sig, att jag äfven nu skulle vara den förste att bifalla detta förslag. Och för min del skall jag gerna vara med om en utsträckning af beväringsskyldigheten, till och med utöfver hvad Regeringen nu begärt, men endast för så vidt vi på samma gång få en fast organiserad landtstorm, så att icke äfven de äldre åldersklasserna må vara utsatta för att inkallas jemväl till vanlig krigstjenst. Jag har ännu icke varit i tillfälle att genomläsa den Kongl. propositionen och jag vet sålunda icke, om någon inskränkning i detta afseende der finnes föreslagen, men under alla förhållanden anser jag en slik utsträckning af krigstjenstskyldigheten oändamålsenlig, så länge man icke har en landtstorm organiserad, åtminstone för de tio sista åldersklasserna. För dessa mera framskridna åldersklasser blir det nemligen en stor skilnad, om de skola vara skyldige att tjenstgöra i stammen eller i landtstormen.

Med allt detta vill jag emellertid icke hafva uttalat något bestämdt omdöme om det föreliggande förslaget; och säkert är, att ord af den bjudande och bevekande art, som vi nyss fått höra från statsrådsbänken, äro egnade att rubba mera än *ens* öfvertygelse i denna fråga. Hvad jag velat säga är endast, att, *om* man på vissa håll hyser

Remiss af Kongl. propositioner. (Forts.)

betänkligheter mot antagandet af den Kongl. propositionen, detta på intet sätt har sin grund vare sig i någon likgiltighet för fosterlandets stora frågor eller, än mindre, i något begär att göra opposition der man helst skulle vilja understödja Regeringen.

Herr Lindmark: Jag befinner mig i samma predikament, som den näst föregående talaren, att nemligen icke hafva varit i tillfälle att genomläsa den Kongl. propositionen; jag känner således icke fullständigt, hvad den innehåller och hade derföre icke tänkt i dag uppträda. Jag har icke heller nu mycket att säga. Så mycket tror jag mig dock veta, att det nu framlagda förslaget ganska nära ansluter sig till det förslag, som vid 1877 års riksdag förkastades och som afsåg att bringa ordning i det kaos, som nu råder; och härigenom kan man väl icke anses träda landets söners rätt för nära. Här är ju icke fråga om annat än, att Regeringen skall få rätt att i krigstid uppbåda beväringsklasserna för att derigenom gifva ökad kraft åt försvaret af vårt land. För fredstid deremot innebär förslaget, såsom Hans Excellens Herr Statsministern äfven anmärkte, ett efterskänkande af en klar och otvetydig rätt, som Kongl. Maj:t för närvarande eger; meningen är endast att genom lag bestämma tiden för beväringsöfningarne till hvad den nu är. Men då kriget står för dörren och folket nödgas gå man ur huset, är det af vigt att veta, hvar de krigstjenstskyldige finnas. Som sagdt, jag har icke genomläst den Kongl. propositionen; men då jag tror mig veta, att den afser att bringa reda i ett kaos, så är jag för min del alls icke tveksam om, huru jag kommer att i denna fråga afgifva min röst.

Herr C. A. Larsson: Hvad jag i denna sak mest beklagar, är att den förste talaren synes lägga så stor vigt på antagandet af den nu framlagda Kongl. propositionen. Ty om densamma skulle blifva antagen, så är jag öfvertygad, att svenska folket skulle känna sig på det grymmaste besviket. Hittills hafva vi lefvat lugna i förlitande på de knektekontrakter, hvarigenom våra förfäder friköpt sig och deras efterkommande från alla utskrifningar, som i forna tider voro mycket svåra. Skulle man nu kunna genom en gemensam votering genomdrifva detta förslag — hvilket synes vara meningen, eftersom Regeringen vid sitt förslag fästat begäran om ett litet anslag — och kanske på den förseglade sedeln lyckas tillintetgöra den befrielse från krigstjenst, som grundar sig på knektekontrakten, så skulle detta verkligen vara att på det högsta beklaga, icke minst för den förste talarens egen skull. För min egen del vill jag dock i det längsta hoppas, att vederbörande Utskott skall afstyrka och åtminstone denna Kammare förkasta hvarje sådant förslag, som kommer ensidigt, utan att vara åtföljdt af förslag till indelningsverkets framtida afskaffande.

Herr Lyttkens: Med anledning af den siste talarens förmodan, att det föreliggande förslaget skulle kunna genomdrifvas genom en gemensam votering, ber jag att få erinra, att, *så vidt* jag vid ett hastigt genomläsande af den Kongl. propositionen kunnat finna, den icke inne-

Remiss af Kongl. propositioner. (Forts.)

håller ett enda ord, som ger anledning till att den skulle kunna remitteras till något annat Utskott än Lag-Utskottet, och dess utlåtanden kunna ju icke blifva föremål för gemensam votering. Så förekommer i 24 § stadgande om den tid, värnpligtig i fredstid skall vara underkastad öfning, och i de följande stadgas böter för uteblifvande och mera sådant. Allt detta är ju rena lagfrågor, och sådana kunna icke afgöras genom gemensam votering.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad, hvarefter den ifrågavarande Kongl. propositionen hänvisades till Lag-Utskottet; och skulle de i anledning af samma proposition nu afgifna yttranden jemväl till Lag-Utskottet öfverlemnas.

Vidare hänvisades till Lag-Utskottet Kongl. Maj:ts proposition, om antagande af en lag angående flottan tillhörige värnpligtiges tjenstgöringsskyldighet under fredstid.

Till Stats-Utskottet hänvisades Kongl. Maj:ts propositioner:

1:o angående pension å allmänna indragningsstaten för regementsläkaren vid Nerikes regemente m. m. Doktor Magnus Lagerlöf; och

2:o angående beviljande åt Vessman-Barkens jernvägsaktiebolag af 3 års anstånd med föreskrifna kapitalafbetalningar å de bolaget förunnade låneunderstöd från Riksgäldskontoret.

Slutligen föredrogs och hänvisades till Bevillnings-Utskottet Kongl. Maj:ts proposition i fråga om förändringar dels i taxeringen af guld- och silfverförsändelser, som genom postverket befordras, dels ock i postverkets ansvarsskyldighet för oassurerade paket.

§ 4.

Föredrogs och lades till handlingarne Kongl. Maj:ts nådiga skrifvelse till Riksdagen med tillkännagifvande att Kongl. Maj:t förordnat Statsrådet m. m. Johan Henric Lovén att under innevarande riksdag utöfva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 Riksdagsordningen tillkommer en ledamot af Statsrådet; och skulle underrättelse om denna nådiga skrifvelses innehåll genom utdrag af protokollet meddelas vederbörande Utskott samt de ledamöter, hvilka hafva inseende öfver Riksdagens kansli.

§ 5.

Förekommo till behandling de i Kammarens senaste sammanträde bordlagda motioner; och hänvisades

Herr *Olof Anderssons* i Lyckorna motion, N:o 14, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *Johan Andersons* i Tenhult motioner, N:o 15, till Stats-Utskottet och N:o 16, till Banko-Utskottet;

Herr *Jonas Jonassons* i Gullaboås motion, N:o 17, till Stats-Utskottet;

Herr *E. Westins* motion, N:o 18, till Lag-Utskottet;

Herr *Isaac Asklöfs* motion, N:o 19, till Stats-Utskottet;

Herr *C. G. Hammarskjölds* motion, N:o 20, till Stats-Utskottet;
Herr *J. O. Boströms* motion, N:o 21, till Stats-Utskottet;
Herr *S. Wieselgrens* motion, N:o 22, till Konstitutions-Utskottet;
Herr *P. A. Hellgréns* motion, N:o 23, till Stats-Utskottet;
Herr *J. P. Nilssons* motioner, N:is 24 och 25, till Lag-Utskottet;
Herr *W. Ekenmans* motion, N:o 26, till Lag-Utskottet;
Herr *A. W. Wigardts* motion, N:o 27, till Stats-Utskottet; och
Herr *Aug. Petersons* motion, N:o 28, till Lag-Utskottet.

Slutligen blef Herr *C. A. Larssons* motion, N:o 29, om utredning rörande statsbristen, hänvisad till Stats-Utskottet, dock under förbehåll att, derest det på Kammarens bord hvilande förslaget om tillsättande af ett Särskildt Utskott för nämnda frågas behandling blefvo af Riksdagens båda Kamrar antaget, motionen då skulle till detta Särskilda Utskott öfverlemnas.

§ 6.

Derefter företogs till afgörande Herr *C. A. Larssons* förslag om tillsättande af ett Särskildt Utskott för behandling af hans i nästföregående paragraf omförmälda motion, N:o 29; hvarvid ordet begärdes af

Herr Dickson, som yttrade: Då Herr C. A. Larssons motion hvarken är af den betydelse eller af den svårlösta beskaffenhet, att den för sin utredning fordrar en sådan apparat, som ett särskildt Utskott, hvilket dessutom medför kostnader, så hemställer jag, att motionärens förslag i sådant syfte måtte af Kammaren afslås.

Herr Jöns Rundbäck: Jag tror för min del också, att Stats-Utskottet bäst är i tillfälle att lemna alla de upplysningar, som den ärade motionären önskar. Detta Utskott skall i alla fall uppgöra statsregleringen, och till dess förfogande stå Statskontoret och Riksgäldskontoret, af hvilka alla nödiga upplysningar kunna erhållas, hvarförutom Utskottet, ifall det skulle anses behöfligt, eger att skrifva till Kongl. Maj:t i ämnet. Inom Stats-Utskottets olika afdelningar finnes all den materiel, som behöfves för ändamålet; och jag kan icke inse, hur det ens vore möjligt för ett Särskildt Utskott att utreda denna fråga, utan att störande inverka på Stats-Utskottets verksamhet.

Jag yrkar således, att icke något särskildt Utskott måtte tillsättas för ifrågavarande ändamål; men väl vore, om Stats-Utskottet ju förr dess hellre lemnade en öfversigt öfver ställningar och förhållanden, hvilket mycket lätt kan gå för sig, om blott Utskottet har god vilja.

Vidare anfördes icke. Herr Talmannen gaf propositioner såväl på bifall till Herr *C. A. Larssons* förevarande förslag, som ock på afslag derå; och enär den senare propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade alltså förslaget förkastats.

§ 7.

Föredrogs och lades till handlingarne Stats-Utskottets Memorial N:o 1, med den till innevarande Riksdag af Fullmäktige i Riksgäldskontoret afgifna berättelse.

§ 8.

Följande motioner anmäldes, nemligen af:

Herr *J. Sjöberg:*

N:o 30, angående ändring i vissa delar af § 16 Bevillningsstadgan, rörande bevillning af utländske handlande och handelsexpediter; och

N:o 31, angående ändring i vissa delar af §§ 2 och 4 i Bevillningsstadgan;

Herr *P. Hübinette*, N:o 32, angående ändring af 7 § 2 mom. Bevillningsstadgan;

Herr *E. G. Boström*, N:o 33, om ändring eller tillägg i 54 § Utsökningslagen;

Herr *Johan Anderson* i Tenhult:

N:o 34, angående indragning af inspektorsbefattningen vid Visingsö skolegods samt utarrendering af det med nämnde befattning förenade boställe;

N:o 35, med förslag till vissa ändringar i Bevillningsstadgan; samt

N:o 36, angående ändring af 14 § Riksdagsordningen;

Herr *Fredrik Andersson*, N:o 37, med förslag till ändring i skiftesstadgan;

Herr *Christen Assarsson*, N:o 38, om understöd af statsmedel för anläggning af en båthamn vid fiskeläget Borstahusen i Rönnebergs härad af Malmöhus län;

Herr *B. Lindgren*, N:o 39, om ändring i planen för undervisnings meddelande i 4:de och 5:te klasserna af Oskarshamns elementarläroverk;

Grefve *A. Piper*, N:o 40, angående ändring i gällande stadganden om tiden för folkskolelärareplatsers af- och tillträdande;

Herr *A. Bokström:*

N:o 41, om upphäfvande af i kommunallagarne stadgade hinder för vissa embets- och tjenstemän att bekläda en del kommunala förtroendebefattningar;

N:o 42, om ändring i gällande föreskrifter, rörande formen för vals förrättande vid kyrkostämma; och

N:o 43, om ändring i gällande bestämmelser, i fråga om verkan af borgen såsom för egen skuld för vid anfordran betalbara förbindelser;

Herr *Sven Andersson:*

N:o 44, angående ändring i gällande stadgande om utseende af ledamöter i pröfningskomité; och

N:o 45, angående ersättning till kronobetjente för fortställande af kallelser till första förhöret i konkursärenden;

Herr *C. G. Lindmark*, N:o 46, angående beviljande af pension å allmänna indragningsstaten åt aflidne kaptenen vid generalstaben Jacob Vilhelm Schartaus enka, Anna Charlotta Schartau, född Servais;

Herr *Isaac Asklöf*, N:o 47, om utfärdande af föreskrift för samtlige postanstalter i riket att med gångbart mynt inlösa obegagnade frimärken;

Herr *Sigge Ljunggren*, N:o 48, om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t rörande utarbetande af förslag till ny stämpelpappersförordning;

Herr *Jan Magnusson*, N:o 49, om införande i gällande bevillningsstadga af föreskrift för brandförsäkringinrättningar eller deras agenter eller vederbörande brandstodskomitéer att till taxeringsförrättningarne aflemna vissa uppgifter;

Herr *Olof Larsson* i Häste, N:o 50, med förslag till förändrad lydelse af 24 § i Kongl. förordningen om landsting den 21 mars 1862;

Herr *A. W. Westerdal*, N:o 51, med förslag till förändrad lydelse af 41 § i gällande konkurslag;

Herr *Johannes Bengtsson*, N:o 52, med förslag till ändringar i skiftesstadgan;

Herr *A. Bäckström*, N:o 53, om förtydligande af föreskriften i 4:de § af gällande bevillningsstadga;

Herr *O. Perman*, N:o 54, om ändring af 31 § i gällande bevillningsstadga;

Herr *Folke Andersson*, N:o 55, angående underdånig skrifvelse om utarbetande och framläggande för nästa Riksdag af förslag till stadgande, huruvida och på hvad vilkor staten för dess jordegendom må, utan afstående af mark, deltaga i kostnaderna för jordförbättringar genom vattenafledning;

Herr *Gunnar Eriksson*, N:o 56, om inrättande af ett Riksbankens afdelningskontor i Östersund;

Herr *A. P. Lind*, N:o 57, angående nedsättning af embets- och tjenstemäns löner och pensioner;

Herr *F. Asker*, N:o 58, angående beviljande af årlig pension å allmänna indragningsstaten åt Professoren Adolf Erik Nordenskiöld;

Herr *Anders Larsson* i Flicksäter:

N:o 59, angående berättigande för landstingen att bestämma den i 12 § af gällande jagtstadga omnämnda fridlysningstid; och

N:o 60, derom att den till folkskolelärarne utgående kontanta aflöning bekostas af staten att från och med 1881 utgå på de vilkor, som Kongl. kungörelsen den 16 Juni 1875 närmare bestämmer;

Herr *Pehr Pehrsson*, N:o 61, angående införseltull å majs;

Herr *L. Torpadie*, N:o 62, om underdånig skrifvelse med begäran om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till lag rörande offentlighet vid underrätters och polisdomstolars förhandlingar;

Herr *A. K. Gasslander*, N:o 63, angående underdåning framställning om framläggande för Riksdagen af förslag till ändrad fördelning af det rikets städer och köpingar åliggande ordinarie båtsmanshåll;

Herr *A. Adlercreutz*:

N:o 64, med förslag till ändring af 1 § i Kongl. förordningen den 21 mars 1844, om förbud mot lotteriinrättningar;

N:o 65, angående tillägg i 3 § Tryckfrihetsförordningen; och

N:o 66, om förändring i sättet för tullbehandling af ättiksyra.

Alla dessa motioner blefvo, hvar efter annan, bordlagda.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar till och med den 15 instundande Februari beviljades Herr *Olof Larsson* i Häste med anledning af inträffadt dödsfall inom hans familj.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde; hvarefter Kammarens ledamöter åtskildes kl. 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Tisdagen den 27 Januari.

Kl. 2. e. m.

§ 1.

Föredrogos de i gårdagens sammanträde bordlagda motioner; och hänvisades

Herr *J. Sjöbergs* motioner, N:is 30 och 31, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *P. Hübinettes* motion, N:o 32, till Bevillnings-Utskottet;

Herr *E. G. Boströms* motion, N:o 33, till Lag-Utskottet;

Herr *Johan Andersons* i Tenhult motioner, N:o 34 till Stats-Utskottet, N:o 35 till Bevillnings-Utskottet och N:o 36 till Konstitutions-Utskottet;

Herr *Fredrik Anderssons* motion, N:o 37, till Lag-Utskottet;

Herr *Christen Assarssons* motion, N:o 38, till Stats-Utskottet;

Herr *B. Lindgrens* motion, N:o 39, till Tillfälligt Utskott;

Grefve *A. Pipers* motion, N:o 40, till Tillfälligt Utskott;

Herr *A. Bokströms* motioner, N:is 41, 42 och 43, till Lag-Utskottet;

Herr *Sven Anderssons* motioner, N:o 44 till Bevillnings-Utskottet och N:o 45 till Lag-Utskottet;

Herr *C. G. Lindmarks* motion, N:o 46, till Stats-Utskottet;

Herr *Isaac Asklöfs* motion, N:o 47, till Tillfälligt Utskott;
Herr *Sigge Ljunggrens* motion, N:o 48, till Bevillnings-Utskottet;
Herr *Jan Magnussons* motion, N:o 49, till Bevillnings-Utskottet;
Herr *Olof Larssons* i Häste motion, N:o 50, till Lag-Utskottet;
Herr *A. W. Westerdals* motion, N:o 51, till Lag-Utskottet;
Herr *Johannes Bengtssons* motion, N:o 52, till Lag-Utskottet;
Herr *A. Bäckströms* motion, N:o 53, till Bevillnings-Utskottet;
Herr *O. Permans* motion, N:o 54, till Bevillnings-Utskottet;
Herr *Folke Anderssons* motion, N:o 55, till Lag-Utskottet;
Herr *Gunnar Erikssons* motion, N:o 56, till Banko-Utskottet;
Herr *A. P. Linds* motion, N:o 57, till Stats-Utskottet;
Herr *F. Askers* motion, N:o 58, till Stats-Utskottet;
Herr *Anders Larssons* i Flicksäter motioner, N:o 59 till Tillfälligt Utskott och N:o 60 till Stats-Utskottet;
Herr *Pehr Pehrssons* motion, N:o 61, till Bevillnings-Utskottet;
Herr *L. Torpadies* motion, N:o 62, till Lag-Utskottet;
Herr *A. K. Gasslanders* motion, N:o 63, till Stats-Utskottet; samt
Herr *A. Adlercreutz'* motioner, N:o 64 till Tillfälligt Utskott, N:o 65 till Konstitutions-Utskottet och N:o 66 till Bevillnings-Utskottet.

§ 2.

Följande nya motioner afgåfvos, nemligen af:
Herr *A. Hedin:*
N:o 67, angående dels underdånig skrifvelse om framläggande för nästa Riksdag af förslag till lönereglering för lärare vid en del läroanstalter samt dels anvisande af ett anslag till löneförbättring för år 1881 åt vissa lärare;
N:o 68, om utgifvande af ett sakregister till riksdagshandlingarne 1809—1866; och
N:o 69, om förhöjning af anslaget till skarpskytteväsendets befrämjande;
Herr *Anders August Anderson*, N:o 70, angående införseltull å malen spanmål och ost;
Herr *A. Rosenqvist*:
N:o 71, med förslag till ändring i 38 § af Kongl. förordningen den 16 Juni 1875, angående inteckning i fast egendom;
N:o 72, om ändring i 11 kap. 2 § Jorda-balken;
N:o 73, angående tillägg i 126 § konkurslagen; och
N:o 74, angående eftergift af kronans rätt till vissa kronan tillhöriga, men i jordeböckerna från äldre tider under skattetitel uppförde mindre hemmanslotter;
Herr *Jonas Jonassons* i Gullaboås, N:o 75, angående underdånig skrifvelse med begäran om undersökning af hypoteksbankens förvaltning samt framläggande för nästa Riksdag af förslag till nödiga förändringar i afseende å nämnde banks organisation och styrelse;
Herr *Olof Jonsson*, N:o 76, angående försäljning af vissa kronan tillhöriga mindre hemman och lägenheter samt användande af derför inflytande medel;

Herr *C. Magni*, N:o 77, om införseltull å majs;

Herr *J. M. Svensson*, N:o 78, med förslag till förändring i fråga om röstberäkningen vid tillsättande af folkskolelärarebefattningar;

Herr *P. E. Berglöf*, N:o 79, om tillägg i gällande bevillningsstadga;

Herr *Sven Andersson*, N:o 80, om förändrad röstberäkning vid val af folkskolelärare;

Herr *Ola Månsson*, N:o 81, angående användande af bankovinsten;

Herr *L. J. Larsson*, N:o 82, om införseltull å maskinerier, redskap och verktyg;

Herr *Gustaf Eriksson*, N:o 83, om förändrad lydelse af § 14 Riksdagsordningen;

Herr *Johannes Andersson* i Knarrevik, N:o 84, angående införseltull å spanmål, ost och fläsk;

Herr *C. J. Ödman*, N:o 85, om skrifvelse till Kongl. Maj:t, med anhållan om upphäfvande, ändring eller uppskof med verkställigheten af Kongl. förordningen den 22 November 1878, angående befälet å svenska handelsfartyg;

Herr *E. A. Lundblad*, N:o 86, om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om förslag till ändring i gällande konkurslag;

Herrar *Otto Karlsson* och *Gustaf Carlsson*:

N:o 87, om tillägg till § 63 af Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862; och

N:o 88, angående tillägg till § 62 af Kongl. förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 Mars 1862.

Grefve *E. Sparre*, N:o 89, om ändring af § 6 Regeringsformen;

Herr *M. Rubenson*, N:o 90, angående anslag till det allmänna nordiska skolmötet i Stockholm år 1880;

Herr *O. R. Themptander*:

N:o 91, med förslag till lag angående inteckning i jernväg och i sammanhang dermed erforderliga författningar;

N:o 92, angående förmånsrätt för frakt, som förvaltning af jernväg, i följd af samtrafik, uppburit för annan jernvägs räkning; och

N:o 93, med förslag till särskilda stadganden, angående konkurs af jernvägsaktiebolag;

Herr *C. G. Lindmark*, N:o 94, om pension åt löjtnanten vid Kongl. flottan A. A. L. Palander;

Herr *C. J. Svensén*:

N:o 95, angående skrifvelse till Kongl Maj:t med anhållan om utarbetande och framläggande för Riksdagen af förslag till ombildning af Telegrafverket, enligt vissa uppgifna grunder;

N:o 96, om försäljning af vissa kronans hemman och lägenheter samt om dispositionen af de härigenom uppkommande medel; och

N:o 97, om årligt understöd åt litteratören Per Thomasson;

Herr *Anders Persson*, N:o 98, om åtgärder i anledning af olika tolkning af bestämmelserna i Kongl. kammarkollegii kungörelse den 1 Mars 1867, angående landgille och städja för vissa kyrkolägenheter i Skåne, Halland och Blekinge;

Herr *J. F. Fredricson*, N:o 99, angående tull å spanmål, fläsk och ost;

Herr *August Vengberg*, N:o 100, angående underdånig anhållan om ändring i Kongl. stadgan för rikets allmänna läroverk den 1 November 1878;

Herr *J. E. Å:son Lundegård*, N:o 101, om underdåning framställning, rörande utredning i fråga om behöfligheten af förändring i krigsbildningsanstalterna för blifvande officerare samt om anvisande af de för sådan utredning nödiga medel;

Herr *J. O. Boström*, N:o 102, om ändring i 4 § mom. 2 i Kongl. stadgan om folkundervisningen den 18 Juni 1842;

Herr *S. L. Sjöblom*, N:o 103, om beviljande af ett förslagsanslag till bestridande af kostnaderna för anställande af undersökning och försök för utrönande af den Vedelinska spritkontrollapparatens användbarhet vid brännerierna i riket;

Herr *S. Håkansson*, N:o 104, om tillägg till 6 § stämpelpappersförordningen;

Herr *H. F. Bergström*, N:o 105, om upphäfvande af 25 kap. 3 § Byggningabalken;

Herr *H. A. Vidmark*, N:o 106, angående förhöjning i det af Kongl. Maj:t för 1881 äskade anslag till anläggning af nya samt omläggning eller förbättring af backiga eller eljest mindre goda vägar;

Herr *C. A. Larsson*, N:o 107, med förslag till tillägg i Kongl. förordningen angående allmänna hypoteksbanken den 26 April 1861; samt

Herr *V. Ekenman*, N:o 108, angående underdånig skrifvelse om utarbetande af förslag till författning rörande beskaffenheten af tingshus, samt byggnads- och underhållsskyldigheten deraf.

Alla dessa motioner blefvo, hvar efter annan, bordlagda.

§ 3.

Herr *A. Rutensköld* erhöll, på derom anmäld begäran, ledighet från riksdagsgöromålen under 14 dagar från den 1 instundande Februari.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes:

Banko-Utskottets Memorial N:o 1, med öfverlemnande af Fullmäktiges i Riksbanken till Utskottet afgifna berättelse; och

Riksdagens Kanslideputerades Memorial N:o 1, angående antagande af tjenstemän i Riksdagens kansli.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Tisdagen den 27 Januari.

Kl. 7 e. m.

I detta sammanträde, hvartill Herr Talmannen, med afseende derå att tiden för afgifvande af sådana motioner, hvilka tillhörde Ständigt Utskotts behandling, denna dag tilländaginge, låtit genom vederbörligt anslag kalla Kammarens ledamöter, anmäldes följande nya motioner, nemligen af:

Herr *C. Aspelin*, N:o 109, om pension åt konsistorie-notarien J. V. Sjöqvist;

Herr *Jonas Andersson*, N:o 110, om förändring i gällande stadganden rörande hemortsrätt;

Herr *F. V. Dahl*, N:o 111, om underdånig skrifvelse angående åtgärder för utredning af näringarnes ställning;

Herr *A. V. Westerdal*, N:o 112, om förhöjning i anslaget till seminarierna;

Herr *J. G. Granlund:*

N:o 113, angående förhöjning i anslaget till anläggning af nya samt omläggning eller förbättring af backiga eller eljest mindre goda vägar; och

N:o 114, angående underdånig skrifvelse om ändring i gällande expeditionstaxa.

Herr *B. Lindgren*, N:o 115, angående anbringande af fyrinrättning å Spårö båk i skärgården utanför Vestervik;

Herr *Jöns Persson*, N:o 116, om ökande af utlåningsfonden för torrläggning af sanka trakter till beredande af odlingsbar mark;

Herr *Samuel Johnson*, N:o 117, angående förbud för kräftfångst under viss tid af året;

Herr *N. Boström* i Bodbyn, N:o 118, angående upphäfvande eller ändring af Kongl. förordningen den 27 Juni 1866, rörande dispositionsrätt öfver skogen å sådana skattehemman, som efter den tiden af nybyggen uppkommit;

Herr *A. P. Danielson*, N:o 119, om ändring af 54 § Utsökningslagen;

Herr *Ola Andersson*, N:o 120, angående underdånig framställning om framläggande för nästa Riksdag af förslag till förändring i kommunala rösträtten;

Herr *H. Johnsson*, N:o 121, om underdånig skrifvelse, angående förändring i fråga om tillsättande af presterliga tjenster;

Herr *Anders Nilsson*:

N:o 122, om skatt å maltdrycker; och

N:o 123, om införseltull å maltdrycker;

Herrar *P. Westman* och *P. G. Näslund*, N:o 124, angående eftergift af kronans rätt till danaarf efter glasmästaren Carl Johan Vennerström i Hernösand;

Herr *J. A. Sjö*, N:o 125, med förslag till förändrad lydelse af 61 § 1 mom. i gällande Bevillningsstadga;

Herr *J. Jonasson* i Rasslebygd, N:o 126, om åläggande för vissa embets- och tjenstemän att erlägga särskild bevillning;

Herr *P. G. Sandberg*, N:o 127, om ändringar i bankoreglementet;

Herr *Johan Anderson* i Tenhult, N:o 128, angående underdånig skrifvelse om framläggande för nästa Riksdag af förslag till ny härordning enligt vissa i motionen angifna grunder;

Herr *Olof Andersson* i Lyckorna, N:o 129, om nedsättning i anslaget till indelta arméns och Vermlands fältjägarecorps' vapenöfningar;

Herr *A. Culin*, N:o 130, om rätt att till vederbörande embetsverk med posten insända besvär öfver beslut i kommunala angelägenheter samt med förslag till de, för vinnandet af sådant ändamål, nödiga författningssändringar;

Herr *A. J. Lyth:*

N:o 131, deruti Herr *A. P. Danielsson* förenat sig, angående båtsmanshållets ställande på vakans samt användande af inflytande vakansafgifter; och

N:o 132, angående beviljande af pension åt läraren vid Stockholms Ateneum, Filosofie Doktorn Carl Johan Bohman;

Herr *Johannes Jonson*, N:o 133, angående åtgärder för Riksbankens förstärkande vid upphörande af de enskilda bankernas rätt att utgifva sedlar å tio kronor;

Herr *Åke Andersson*, N:o 134, om rätt för parter och vittnen uti instämda mål vid häradsrätt att före rättens sammanträde erhålla underrättelse om dagen, då målet vid rätten förekommer;

Herr *A. P. Lind*, N:o 135, angående tillägg till 3 § af gällande stämpelpappersförordning;

Herr *Lars Börjesson*, N:o 136, angående ändring af 1 § i 24 kap. Byggningabalken;

Herr *August Börjeson*, N:o 137, angående ändring af 17 § i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 Mars 1862;

Herr *P. Larsson*, N:o 138, angående underdånig skrifvelse om upphörande af straffpåföljden "förlust af medborgerligt förtroende" för ringare brott, som första gången föröfvas; samt

Herr *Liss Olof Larsson:*

N:o 139, angående efterskänkande af kronans rätt till danaarf efter garfvaren P. V. Lindberg;

N:o 140, angående ändring af 67 § konkurslagen; och

N:o 141, med förslag till förklaring af gällande lagbestämmelser i fråga om solidarisk ansvarighet för delegare i sedelutgifvande enskild bank.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $^1/_4$ 8 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Stockholm, Isaac Marcus' Boktryckeri-Aktiebolag, 1880.